

افول یک ستاره درخشان مطبوعات افغانستان مرحوم عبدالقدیر فهیم به ابدیت پیوست

با تأسف و تألم عمیق اطلاع یافته ایم که محترم عبدالقدیر فهیم شخصیت سابقه دار و نهایت ورزیده مطبوعات افغانستان به روز دوشنبه هفتم ماه می ۲۰۱۸ مطابق به ۱۷ ثور ۱۳۹۷ در ایالت ورجینیای ایالات متحده امریکا داعی اجل را لبیک گفت. جنازه مرحومی قرار وصیت خودش به وطن وی افغانستان انتقال یافته و در حضیره آبایی شان در قریه «تره خیل» ولایت کابل به روز جمعه ۱۱ ماه می مطابق به ۲۱ ثور به خاک سپرده شد. انا لله انا الیه راجعون.

مرحوم فهیم که در غربت از وطن دهه ها را مأمور شعبه پشتوی صدای امریکا در واشنگتن بود، با تجارب طولانی در ادبیات دری و پشتو و نطایق در یکی از السنه ملی کشور، تعداد زیادی از نطاقان جوان زبان پشتو را رهنمایی و کمک مینمود و گویا اساس ژورنالیزم خاص مطبوعات افغانی را در غربت همچنان به مقام و منزلت شایسته ای ترویج و ترقی داده است.

در پروگرام خاصی که به مناسبت درگذشت مرحوم فهیم به تاریخ ۹ می از طرف شعبه پشتوی صدای امریکا پخش گردید، تعدادی از مأمورین آن تشکیل مطبوعاتی جهانی ضمن یاد آوری از اخلاق حمیده، شکیبایی، حسن سلوک و دسترسی طولانی به مطالعه و دانش عالی و خدمات صادقانه نامبرده، از اصول خاص تعلیم و رهنمایی همکیشان در زمینه نطایق لسان پشتو که در حقیقت برای پروگرام های مؤسسه صدای امریکا کاملاً تجربه جدید بوده است، تقدیر، تمجید و سپاس گزاری نمودند. خانم شایسته سادات که آمریت شعبه پشتو را بر عهده دارد، از مرحوم فهیم منحبث استاد نهایت دانشمند، با حوصله و خوش رفتاری که با شاگردان و اطرافیان در کمال ملایمت و

حوصله مندی برخورد مینمود، به بسیار نیکی یاد نمود و درگذشت وی را یک ضایعه مطبوعاتی دانست. وی ابراز نمود که مرحوم فهیم در امور نطای نهایت خبره و کار فهم بوده و رهنمای خوبی درین مسلک به شمار میرفت که داشته های خویش را با مهربانی و تحمل و اخلاق عالی با همکاران شریک می نمود.

خانم زیبا خادم هم که از مرحوم فهیم به صورت بسیار پسندیده و محترمانه یاد مینمود، حضور ویرا غنیمت بزرگی در حلقه مأمورین افغان تشکیل صدای امریکا و ارتقاء و پیشرفت لسان پشتو دانسته مخصوصاً از مهربانی و روش پسندیده ای که با دوستان فرهنگی داشت به بسیار نیکی یاد آور گردید. در حقیقت قسمت هایی ازین صفحات به کمک محترمه میرمن زیبا خادم در اختیار اینجانب قرار گرفته است که قلباً از ایشان سپاسگزارم.

از همکاران مطبوعاتی مرحوم عبدالقدیر فهیم که در پروگرام مذکور اشتراک نموده بود، یکی هم محترم اکبر ایازی بود که ابراز نمود که سال ها پیش برای گذشتاندن امتحان برای استخدام در صدای امریکا از ایالت دیگری عازم واشنگتن گردید، ولی همینکه تعیین شد که مرحوم عبدالقدیر فهیم امتحان ایشان را بگیرد، با سابقه، تجارب و توانمندی ای که مرحوم فهیم داشتند، آقای ایازی امکان پیروزی خویش در امتحان را بعید میدانست، ولی با روش خاص و لطفی که از آن انسان والا طبیعت مشاهده نمود، سال های متمادی در جوار شان به اجرای وظیفه پرداخت و دوستی و صمیمیت بین شان بوجود آمد.

ناگفته نماند که در پروگرام خاص صدای امریکا مصاحبه های کوتاهی با تعدادی از هموطنان هم صورت گرفت که هر یک از اخلاق عالی، شرافتمندی، پایداری در دوستی و صداقت مرحوم فهیم خاطراتی را بیان داشته و از روش نیکو و شخصیت عالیوی یاد آور گردیدند، از آنجمله محترم حفیظ کرزی از منطقه واشنگتن مختصری فرمود که محترم فهیم با نهایت دوستی و احترامی که به شهید محمد موسی شفیق داشت، ولی در عصر وزارت و صدارت وی هیچگونه مقرری ای را به مقامات بالاتر از همان مأموریت وزارت اطلاعات و کلتور که مشغول بود، نپذیرفت.

از آلمان چند دقیقه ای هم محترم غلام محمد آزمون که داماد مرحوم فهیم هست، از اوصاف نیک، علمیت و مطالعات وسیع و دانشمندی وی یاد آور شد و فوت وی را ضایعه ای بزرگ برای فامیل، دوستان و اهل مطبوعات کشور دانست.

نویسنده این سطور و خانواده وی که هیچ نوع قرابت فامیلی با مرحوم عبدالقدیر فهیم نداشته اند، از آوان طفلی که مرحومی دوست برادران و پسر کاکای وی بوده است، نامبرده را شریف ترین، مهربان ترین و انسانی نهایت درجه قابل احترام و تمجید میشناسد..... باید تصدیق نمود که این دوست و شخصیت عالی مرتبت که حیثیت یک برادر بزرگوار را داشت، تا دم مرگ، همه ما را فامیل خویش محسوب مینمود.

همان طور که ذکر گردید، عمری را نسل های متعدد خانواده دوستی مشفق، متواضع، شریف، بی توقع، دانشمند، صاحب مطالعه، وطن پرست، مردم دوست و شریک غم و شادی را چون محترم عبدالقدیر فهیم در کنار خود ها داشته اند. البته خاطرات زیادی از صداقت نامبرده به خاک، وطن و مردم آنرا میتوان به این خلاصه نمود که باوجود مأموریت نطای در رادیو مسکو، در آوانیکه با دسیسه های گوناگون در شوروی، هزاران جوان افغان در لحاف کثیف شستشوی مغزی پیچیدند و دردا که جاسوس، پرچمی و خلقی و دشمن وطن بار آمدند، بدون تردید فهیم

در حالیکه به درجه عالی فارغ التحصیلی از مسکو نایل آمد، مانند جناب محمد نسیم اسیر ملک الشعراى افغان ها در مهاجرت، با تجارب عینی از آن رژیم منحوس کاملاً بیزار بود و نفرت داشت.

فهم در عصر جمهوریت سردار محمد داود خان که در پهلوی بسیاری از دستگاه های دولتی، وزارت اطلاعات و کلتور که وی مأمور نهایت سابقه دار آن بود هم «عملاً» در کنترل کمونستان وطنی در آمد، از روی احتجاج از موقف خویش استعفی داد.

بعد از کودتای منحوس ثور و اشغال افغانستان ذریعه قوای شوروی سفاک و موجودیت از افغانیت برگشتگان خلق و پرچم، مرحوم فهم هم در اوایل دهه هشتاد میلادی، راهی ایالات متحده امریکا گردید و چندی بعد ذریعه مؤسسه صدای امریکا در شعبه جدید التأسيس پشتو به کار آغاز نمود که تا سال ۲۰۰۶ دوام نمود.

یکی از خاطره های فراموش ناشدنی ای را که ازین دوست شریف و وطن پرست به یاد دارم و با اشخاص زیادی در میان گذاشته ام چنین است:

در اوایل دهه هشتاد میلادی که افغانستان عزیز و مردم مظلوم آن در اشغال اتحاد شوروی بودند، روزی مرحوم فهم اطلاع داد که از سر کار برای دیدار به منزل ما می آید؛ حین ورود وی را نهایت متأثر و پریشان حال یافتیم، بعد از پرس و جو، بالاخره در حالیکه چشمانش غرق اشک بود، بیان داشت که «احمد شاه مسعود» که تا آن زمان مردم ما در داخل و خارج وی را یک مجاهد سر به کف وطن پرست می انگاشتند، با آمریت قوای متجاوز شوروی، به اساس امضای یک پروتوکول، آتش بس را اعلام نموده است. مرحوم فهم که صدایش میلرزید ادامه داد که منبعده که خاطر روس ها از نقاط سوق الجیشی ای که «احمد شاه مسعود» کنترل داشت، جمع میگردد، ولایات شرق، غرب و جنوب را به خاک فرش خواهند نمود و جنگ مردم افغانستان با عساکر اشغالگر به درازا میکشد! که الحق چنان شد و «مسعود» در صدد حفظ سالنگ ها و پایپ لاین به نفع شوروی بر آمد، هرگز معاهده آتش بس را نه گسست و دست به تار و مار نمودن مجاهدین داخلی مناطق اطراف خویش زد.

خلاصه سوانح مرحوم عبدالقدیر فهم که در متن پشتو از جانب برادرزاده وی داکتر «محمد اسمعیل مین» که با دو برادر زاده دیگر با وی حیات بسر میبردند، از آرشیف منزل وی تهیه گردیده است، به هموطنان عزیز تقدیم گردید. اینک مختصری را هم درینجا از آن صفحات اقتباس مینمایم:

مرحوم عبدالقدیر فهم فرزند مرحوم تورن جنرال محمد شاه خان در سال ۱۹۲۹ در قریه «تره خیل» از مربوطات ولایت کابل متولد گردیده، بعد از آموزش علوم دینی در محل بود و باش وی، در شهر آراء شامل لیسه حبیبیه شد. نامبرده که ذهن روشنی در آموزش داشت، به زودی به ادبیات علاقمند گردیده و مورد تفقد و توجه استاد خویش مرحوم «محمد اسلام خان مین» قرار میگرفت و اشعار و مقالات را به صنوف بالاتر قرائت می نمود. فهم که علاقمندی زیادی به امور مطبوعات هم داشت، از صنف دهم بصورت نیمه وقت به عمارت رادیو کابل در نزدیک «پل باغ عمومی» در پروگرام ها شرکت مینمود، طوریکه میتوان گفت که یکی از قدیمترین شخصیت های مطبوعاتی افغانستان شمرده میشود.

مرحوم فهیم در طول حیات مطبوعاتی دسترسی وسیعی به ادبیات، ترجمه، فلم های هنری، فن نطّاقی و امثالهم داشت که این تجارب را سخاوتمندانه برای یک عمر در خدمت اهل مطبوعات در داخل و خارج افغانستان قرار داد.

مرحوم فهیم از سال ۱۹۵۷ - ۱۹۶۲ منحصّ نطّاق پشتو در رادیو مسکو مقرر شد که در پهلوی نطّاقی، آثار و ترجمه متون مهم و فیلم های زیادی برای آرشیف رادیو افغانستان تهیه نمود. وی همچنان درین سال ها از یونیورسیتی مسکو حایز دیپلوم پوهنتون گردیده و مؤفق شد که اشعار «رحمن بابا» را با اثری از «پوشکین» نویسنده روسی در تقابل قرار دهد.

مرحوم فهیم در بازگشت به وطن به خدمات فرهنگی مختلفه در وزارت اطلاعات و کلتور مقرر گردیده و فعالیت ادبی و مطبوعاتی فراوانی را در جمع آثار کلتوری و افتخارات افغانستان، مخصوصاً برای شناسایی کشورش به جهان آغاز و اداره می نمود که درین راه مصدر خدمات بزرگی گردیده است و آثار چاپی زیادی با ترجمه و تحقیقات به جا گذاشته است. در سال ۱۹۶۶ با تبدیلی به رادیو افغانستان، منحصّ رئیس عمومی ارتباط خارجی اجرای وظیفه مینمود. منبهد به پوست های ریاست نشراتی لسان پشتو در باختر آژانس تعیین گردید.

محترم قدیر فهیم در سال ۱۹۷۵ از جانب وزارت اطلاعات و کلتور برای پخش پروگرام پشتوی جام جم به رادیو تهران مقرر شد که در عین زمان برای شاگردان مافوق لیسانس لسان پشتو را تدریس مینمود.

مرحوم عبدالقدیر فهیم از سال ۱۹۷۵ به مناسبت موجودیت چپیان و کمونیست ها در دولت داود خان، از وزارت اطلاعات و کلتور استعفی نموده و در یک شرکت خصوصی به کار مشغول گردید. نامبرده از سال ۱۹۸۲ تا سال ۲۰۰۶ طوریکه ذکر گردید، مأمور مؤسسه صدای امریکا در شهر واشنگتن دی سی بود.

در خاتمه از خداوند بی نیاز برای دوست و برادر عزیز ما مرحوم عبدالقدیر فهیم، بهشت برین و برای دوستان و بازماندگان ایشان صبر جمیل تمنا مینماییم. آمین.

پایان